

Гресь А. А.,
ст. викл. кафедри сучасних мов,
Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова,
м. Миколаїв, Україна

Фатєєва В. Г.,
ст. викл. кафедри сучасних мов,
Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова,
м. Миколаїв, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаття присвячена актуальній темі використання новітніх інформаційних технологій. Активне застосування ІКТ є засобом реалізації комунікативно орієнтованого методу навчання іноземній мові. У статті наведені приклади впровадження мультимедійних засобів у процесі проведення практичних занять і позааудиторних заходів. В статті розглянуті перспективи їх подальшого впровадження.

Ключові слова: інформаційні та комунікаційні технології; мультимедійні засоби; новітні технології; інтернет ресурси; комп'ютерні програми.

Процес інтеграції України у світовий освітній простір передбачає постійне вдосконалення національної системи освіти, пошук ефективних шляхів підвищення її якості, апробацію та впровадження інноваційних методів викладання, організацію та модернізацію змісту освіти згідно зі світовими тенденціями і вимогами ринку праці.

Впровадження інтернету в освіту і, зокрема, застосування його в навчанні іноземних мов розпочалося на початку 80-х рр. ХХ ст. Стрімкий розвиток інформаційно-обчислювальної та телекомунікаційної техніки неминуче призводить до інформатизації вищої освіти, необхідності підвищення якості підготовки майбутніх фахівців з новим типом мислення і культури, що відповідають вимогам сучасного інформаційного суспільства й комунікаційного простору. Внаслідок цього виникають протиріччя: між рівнем розвитку інформаційного середовища і якістю підготовки майбутніх фахівців до здійснення сучасної іншомовної комунікації; між обсягом інформації, що постійно збільшується і можливостями індивіда до її сприйняття, обробки, засвоєння, передачі і використання у професійній діяльності. Вирішенню зазначених протиріч сприяє застосування інформаційних технологій в освіту. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи вивчення іноземної мови в Україні базуються на Загальноєвропейських Рекомендаціях Ради Європи з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання [2].

Актуальність використання мережі Інтернет під час вивчення іноземної мови надзвичайно висока. Опанування методів і навичок роботи з інтернет ресурсами дає змогу викладачу покращити навчальний процес, урізноманітнити, осучаснити методи й

прийоми викладання, підвищити мотивацію до вивчення предмета. Ось чому в основу національної Доктрини освіти як України, так і Європейських держав, покладена національна концепція безперервної професійної та загальної освіти протягом всього життя людини з використанням ІТ-технологій електронної освіти (E-learning).

Аспекти інформатизації вивчення іноземних мов розглядалися М. А. Акоповою, А. А. Андрєєвим, О. І. Дмитревою, Н. В. Иванцовою, Е. Л. Носенко та ін. Проте, ґрунтовних досліджень з визначення й реалізації можливостей інформаційно-комунікативних систем у процесі вивчення іноземної мови майбутніми фахівцями бракує.

Мета даної статті: розкрити можливості інформаційно-комунікативних систем у процесі вивчення іноземної мови майбутніми фахівцями. Відповідно до мети поставлено завдання: 1) розкрити суть поняття «Інформаційно-комунікаційні технології» (ІКТ); 2) визначити наявні підходи та принципи використання інформаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови; 3) проаналізувати способи використання ІКТ викладачами кафедри сучасних мов Національного університету кораблебудування на практичних заняттях та позааудиторних заходах.

«Інформаційно-комунікаційні технології» – технології опрацювання інформації за допомогою комп'ютера та телекомунікаційних засобів. Перш за все підкреслимо: зв'язок термінів «комунікація» та «інформація» з технологіями зафіксований у терміні, який з'явився порівняно недавно – інфокомунікаційні технології, які підкреслюють подвійний характер технології – інформаційний зміст (інформаційне середовище) та комунікативні можливості (засіб зв'язку) [1].

Сучасні навчальні матеріали орієнтують викладача ВНЗ на використання інноваційних методів навчання та освітніх технологій та принципово змінюють освітнє середовище в бік активного використання інформаційно-комунікаційних технологій. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у проектуванні інформаційного середовища вимагає підготовки викладачів ВНЗ на новому сучасному рівні, що передбачає необхідність врахування таких головних принципів, як:

- принцип відкритої інформаційної системи;
- принцип організації, самоорганізації і розвитку в узгодженій роботі усіх учасників інформаційно-педагогічного процесу;
- принцип варіативності у розвитку інформаційного середовища;
- принцип інформаційного середовища як сприятливого соціального середовища, яке активізує інтелектуальні, моральні, комунікативні можливості особистості, що забезпечують комфортну інтеграцію в соціумі і культурі.

Дотримання цих принципів допомагає вирішити такі дидактичні завдання:

- активізувати розумові здібності студентів, залучати до роботи пасивних студентів;
- забезпечити навчальний процес новими, раніше недоступними матеріалами, аутентичними текстами, підвищувати інтенсивність навчального процесу;
- забезпечити живе спілкування з представниками інших країн, носіями мови;
- розширити словниковий запас тощо [3].

Таким чином, одним із засобів реалізації комунікативно орієнтованого методу навчання іноземній мові є активне застосування новітніх інформаційних технологій, оскільки саме вони активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів, посилюють позитивну мотивацію, скорочують час вивчення мови, забезпечують наочність, дають змогу використати більшу кількість дидактичного матеріалу, унаслідок чого збільшується обсяг виконаної роботи на занятті.

Проте, разом з новими досягненнями виникають і нові труднощі. Серед проблем застосування ІКТ у ВНЗ ми можемо виділити: а) недостатнє матеріально-технічне забезпечення навчальних закладів; б) труднощі у створенні мультимедійних навчальних програм; в) готовність викладачів до їх застосування; г) недостатність досліджень психолого-педагогічного спрямування стосовно впливу ІКТ на фізичний та психічний розвиток студентів; д) необхідність значного проміжку часу для повноцінної організації процесу навчання з усіма необхідними засобами та мультимедійною навчально-методичною базою.

На сьогодні кафедра сучасних мов Національного університету кораблебудування активно використовують ІКТ з метою збагачення навчального плану та оновлення змісту освіти та за наявності доступу до інтернету. Для роботи в малих групах достатньо застосування ноутбу або мультимедійного програвача для презентації нової теми, розвитку навичок аудіювання, перегляду навчального відеоматеріалу, написання ділових електронних листів, роботи з електронним підручником чи словником, з робочим

зошитом з Multi-ROM, з тренувальними тестовими програмами, з мультимедійними презентаціями тощо. Викладачі кафедри сучасних мов використовують ІКТ на будь-якому етапі заняття як для ознайомлення з новим лексичним і граматичним матеріалом, так і для його опрацювання, проведення індивідуального навчання, самостійної роботи студентів.

Слід зазначити, що зручними засобами при вивченні іноземної мови стали смартфони та комунікатори, що дозволяють студентам завантажувати електронні словники, які можуть використовуватись при перекладі технічних та соціально-економічних текстів на занятті; зберігати дані в електронному вигляді; створювати презентації та знаходити необхідну інформацію в інтернеті.

Постійне проведення позааудиторних заходів із студентами у ВНЗ дало можливість накопичити корисний досвід та відібрати найбільш ефективні засоби використання ІКТ. Викладачі кафедри сучасних мов проводять позааудиторні заходи: Vip Forum, English Speaking Club, Movie Club та наукові студентські конференції. Ці дієві та цікаві напрями позааудиторної діяльності надають студентам можливість проводити дискусії, диспути, перегляд та обговорення фільмів, презентації, написання есе іноземною мовою. Дискусійні клуби містять у собі риси не лише навчальної, але й професійної діяльності. З метою максимального наближення до реальних умов майбутньої професійної діяльності фахівців, керівників виробництва, ці заходи передбачають ситуації, з якими студенти можуть зіткнутися в своїй майбутній роботі. Наприклад, Vip Forum можна розглядати як «репетицію» справжньої міжнародної конференції, під час якої студенти виступають з доповідями іноземною мовою, готують презентації, відповідають на запитання «учасників» конференції, наводять аргументи на користь або проти тієї чи іншої гіпотези, а також обмінюються інформацією про останні досягнення у сфері професійної діяльності. Використання мультимедійного проектора на цьому заході, дозволяє демонструвати мультимедійні презентації, проектні роботи, таблиці, графіки та схеми, а також відеоматеріали професійної спрямованості. Поєднання графіки, анімації, фото, відео та звуку в інтерактивному режимі навчання, активізує роботу усіх сенсорних каналів студентів та створює інтегроване інформаційне середовище, в якому відкриваються нові можливості для навчання іноземної мови в технічному ВНЗ.

Однією з нетрадиційних форм навчання під час проведення практичних занять і позааудиторних заходів є Інтернет-проект – ще одна можливість практично застосувати набуті знання в реальних життєвих ситуаціях. Інтернет-проекти поділяються на www-проекти і e-mail-проекти. Перші передбачають виконання завдань студентами шляхом знаходження інформації в Інтернеті та надання результатів свого пошуку. Вибір теми проекту повинен співпадати з програмою курсу, але в будь-якому разі вона має бути цікавою для студентів. Щоб провести подібний проект, викладачі формують групу, визначають терміни виконання проекту та готують додаткові матеріали. Виконуючи e-mail-проекти учасники обміню-

ються інформацією через електронну пошту. Зазвичай, такі проекти викладачі кафедри сучасних мов складають з двох чи кількох груп – учасниць з різних міст та країн і передбачають спілкування іноземною мовою. Перевагою таких проектів є те, що комунікація іноземною мовою відбувається з реальними партнерами, які передають цікаву інформацію та обговорюють актуальні проблеми. Це сприяє розширенню мовної компетенції студентів та підвищенню мотивації вивчення іноземної мови.

Для сприяння індивідуалізації навчання й розвитку вмотивованості мовленнєвої діяльності студентів, викладачі кафедри сучасних мов проводять позааудиторний захід Movie Club. Використання навчальних і художніх відеофільмів, дає можливість реалізації найважливішої вимоги комунікативної методики – представити процес оволодіння мовою як розуміння живої іншомовної дійсності. Перевагою відеофільмів є його емоційний вплив на студентів. Тому, увага має бути спрямована на формування у студентів особистісного ставлення до побаченого. Успішне досягнення цієї мети можливе за умови, по-перше, систематичного показу відеофільмів, а по-друге, рівня підготовки викладачів та студентів до використання ІКТ та технічного забезпечення навчально-виховного процесу у ВНЗ.

Таким чином, комплекс ІКТ може застосовуватись в процесі навчання іноземної мови як потужне джерело інформації, як засіб індивідуалізації навчання, оцінювання та контролю знань, а також як засіб активізації творчої діяльності студентів та підвищення інтересу до навчання і рівня володіння іноземною

мовою. Застосування ІКТ є невід'ємною складовою у проведенні практичних занять і позааудиторних заходів.

Враховуючи те, що ІКТ постійно розвиваються, ми вважаємо, що розглянуті аспекти застосування ІКТ в процесі вивчення іноземної мови потребують подальшої систематизації та вдосконалення а також готовності викладачів постійно переосмислювати цілі, зміст, форми і методи викладання іноземної мови.

У ході роботи ми дійшли висновку, що ІКТ можна використовувати як інструмент розвитку мотивації на заняттях з іноземної мови, враховуючи зацікавленість студентів різноманітними технічними засобами. Використання на занятті комп'ютерних тестів, перевірочних робіт дозволяють викладачу за короткий час отримати об'єктивну картину рівня вивченого матеріалу й своєчасно його скоригувати. Застосування ІКТ допомагає викладачеві урізноманітнити навчальний процес і створити інформаційно-освітнє середовище, яке сприяє формуванню особистості студента та розширює можливості традиційних навчально-методичних комплексів. Використання ІКТ допомагає: робити заняття більш наочними й інтенсивними, розвинути пізнавальний інтерес студентів, активізувати розумові процеси, уникнути невпевненості в студентів перед відповіддю. Заняття іноземної мови з використанням ІКТ відрізняються динамічністю, підвищеною зацікавленістю й ефективністю. Таким чином, упровадження ІКТ сприяє покращенню якості навчання, забезпеченню гармонійного розвитку особистості, яка орієнтується в інформаційному просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев А. А. Компьютерные и телекоммуникационные технологии в сфере образования / А. А. Андреев // Информационные технологии. – 2001. – 169 с.
2. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті [Електронний ресурс] : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим – 2003») / А. Г. Бровкін, Л. Й. Костенко, І. А. Павлуша, А. О. Чекарьов // Бібліотечний вісник – 2003. – № 4. – С. 43. <http://nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm>. – Назва з екрану.
3. Иванцова Н. В. Информационные и коммуникационные технологии в образовании [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://dpk-ikt.ucoz.ru/index/oglavlenie/0-29>. – Загл. с экран.
4. Andreev, A. A. Kompjuternye i telekomukatsyonnye tekhnologii v sfere obrazovaniya [Computer and telecommunication technologies in the field of education] Andreev A. A. Informatsyonnye tekhnologii [Information technologies]. – 2001. – 169 p.
5. Ivantsova, N. V. Informatsyonnye i komunikatsyonnye tekhnologii v obrazovanii [Information and communication technologies in education]. – Available at: <http://dpk-ikt.ucoz.ru/index/oglavlenie/0-29> (Accessed 23 April 2014).
6. Brovkin A. H, Chekmarov A. O, Kostenko L. Y., Pavlusha I. A. Biblioteka i dostupnist informatsii u suchasnomu sviti: elektronni resursy v nauksi, kulturi ta osvity (Library and availability of the information in the modern world: electronic resources in the science, culture and education). Biblioteknyi Visnyk – Library Bulletin, 2003, no. 4. – P. 43. – Available at : <http://nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm>. (Accessed 20 May 2014).

Гресь А. А., Фатеева В. Г., Национальный университет кораблестроения им. адм. Макарова, г. Николаев, Украина

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Статья посвящена актуальной теме применения современных информационных технологий. Активное использование ИКТ является способом реализации коммуникативно ориентированного метода обучения иностранному языку. В статье приведены примеры внедрения мультимедийных средств в процесс проведения практических занятий и внеаудиторных мероприятий. В статье рассмотрены перспективы их дальнейшего применения.

Ключевые слова: *информационно коммуникационные технологии; мультимедийные средства; современные технологии; интернет ресурсы; компьютерные программы.*

Gres A. A., Fateeva V. G., Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv, Ukraine

**PECULIARITIES OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES APPLICATION
IN THE FOREIGN LANGUAGE STUDYING**

The article is devoted to the topic of innovative information technology using. The active applying of ICT is the important mean of communicative oriented method in the process of foreign language studying. The involving of multimedia means in class and extra curricula activities is defined. The further implementation and perspectives of ICT have been considered.

Keywords: *information and communication technologies; multimedia means; innovative technologies; internet resources; computer programs.*

Рецензенти: д-р пед. наук, професор М. М. Букач;
д-р пед. наук, професор О. П. Мещанінов

© Гресь А. А., Фатєєва В. Г., 2016

Дата надходження статті до редколегії 20.03.2016